

Література

1. Смірнов Е. Б. Типові форми міжнародних и національних будівельних контрактів / Е. Б. Смірнов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/tipovye-formy-mezhdunarodnyh-i-natsionalnyh-stroitelnyh-kontraktov-i-ih-adaptatsiya-k-usloviyam-rossii>

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ FIDIC В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ

С. М. КОСЯЧЕВСЬКА, канд. техн. наук, доц.,
доц. кафедри будівельного виробництва та геодезії
*Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені В. Лазаряна, м. Дніпро*

Питання про перегляд існуючої нормативно-правової бази у сфері будівництва гостро постало перед державою з моменту здобуття Україною незалежності. За період з 1995 по 2006 рік був розроблений і затверджений ряд основних документів будівництва зокрема, ДБН, стандарти, нормативно-правові акти, які вводили умовно сучасні принципи будівництва. Однак цього недостатньо і проблем залишається чимало: відсутність чіткого і довгострокового планування будівництва інфраструктури, завищені витрати бюджетних коштів, відхилення від графіків будівництва тощо. Все це погано відбивається на будівельній сфері і в цілому негативно впливає на економіку держави.

Одним із шляхів вирішення даної проблеми є впровадження в Україні типових форм контрактів Міжнародної федерації інженерів-консультантів (FIDIC). Застосування проформ FIDIC в Україні є вимушеним, але свідомо виправданим кроком, що обумовлений вимогами міжнародних інвесторів. Ставши на шлях впровадження європейських цінностей, використання умов контрактів FIDIC в Україні стає обов'язковою умовою для проектів з іноземними інвестиціями і проектами Міжнародних фінансових організацій. З 2018 року очікується їх застосування для проектів з будівництва доріг, об'єктів річкових та морських портів; будівництва, капітального ремонту та реконструкції інфраструктурних об'єктів за рахунок бюджету.

FIDIC акумулює кращі практики ведення будівельного бізнесу, надає чітку, розроблену і перевірену модель взаємодії Підрядника і Замовника з розумним розподілом відповідальності і ризиків сторін, пропонує різноманітні інструменти управління ризиками, що відповідають міжнародним ринковим стандартам і перевірені на практиці в ході реалізації великих будівельних проектів з залученням міжнародного фінансування. Контрактами FIDIC передбачено процедуру оптимального розподілу ризику в частині мінімізації витрат за проектом, але не обов'язково кожної зі сторін окремо, тобто закладено принцип децентралізації ризиків. Якщо певний вид ризику був включений до зони відповідальності Замовника, то при його

настанні Підрядник має право вимагати додаткової оплати та/або продовження терміну для завершення проекту при настанні ризикової випадку.

Форми контрактів FIDIC об'єднують досвід управління проектами будівництва і застосовуються в більш ніж 80 країнах світу. Безперечні переваги контракту FIDIC - це універсальність і завершеність. Типові проформи FIDIC покликані забезпечити баланс інтересів Замовника і Підрядника з дотриманням принципу пріоритетного забезпечення прав і законних інтересів Замовників з одночасною деталізацією обов'язків Підрядників для своєчасного і якісного виконання Підрядником покладених на нього зобов'язань.

В Україні практика застосування контрактів FIDIC стикається з багатьма проблемами, а саме: недостатнє розуміння учасниками проекту принципів і механізмів дії проформ FIDIC; небажанням Підрядників і Замовників змінювати підходи при укладанні угод; зарегульованість цивільно-правової сфери відносин імперативними нормами; відсутність інституту незалежних інженерів-консультантів і практики незалежного експертного контролю та саморегулювання в будівельній галузі тощо.

Рухаючись в європейському напрямку Україна, повинна забезпечити ефективну співпрацю з FIDIC. Це допоможе простіше і швидше залучати інвестиції в крупні українські проекти; спростити процедуру отримання дозволів на будівництво; зменшити частку державного регулювання в будівельній галузі; привести чинну нормативну базу у сфері будівництва у відповідність з міжнародними нормами; зменшити бюрократичний тиск в сфері будівництва; дозволить ефективно управляти проектом за рахунок скорочення процедур розроблення проектної документації та внесення змін до неї; забезпечить ефективне використання коштів, стимулюватиме підрядні організації виконувати роботи у встановлені терміни, і так далі. Це в свою чергу дасть потужний поштовх до зменшення рівня корупції, через спрощення управління фінансами будівництва, і покращить інвестиційний клімат в країні.

Перші кроки вже зроблено. 2008 року зареєстровано Асоціацію інженерів-консультантів України (АІКУ), діяльність якої направлена на підвищення ефективності інвестиційних проектів, на підвищення престижу професії інженера, на створення рівних умов для роботи на українському ринку для вітчизняних і зарубіжних інженерних компаній; на створення індустрії інженерного консультування в Україні і інтеграцію в глобальну індустрію інженерного консультування. АІКУ 2016 року уклала меморандум з Мінінфраструктури на впровадження стандартів FIDIC у внутрішні українські проекти по лінії «Укравтодору», 2017 року до них приєдналася Адміністрація морських портів України (АМПУ). Вже сьогодні це особливо актуально для галузі морських перевезень, для підвищення якості днопоглиблювальної та інженерної документації, що робить більш простими і прозорими тендерні закупівлі АМПУ, так як у міжнародного бізнесу є

інтерес до інвестування в розвиток українських портів і транспортної мережі в цілому.

Стандарти FIDIC допоможуть знайти взаєморозуміння з інвесторами, які готові вкладати кошти в розвиток українських інфраструктурних проєктів, але бояться непередбачуваності ведення бізнесу та інвестування в Україні. Контракти FIDIC поліпшать взаєморозуміння між учасниками будівельних проєктів в рамках державно-приватного партнерства, створить безпечні умови для залучення фінансування з боку міжнародних партнерів, що сприятиме покращенню інвестиційної привабливості України в світі, а також відновленню будівельного ринку в країні зокрема і української економіки в цілому.

РОЛЬ ІНЖЕНЕРА-КОНСУЛЬТАНТА В КОНТРАКТАХ ФІДІК

І. І. КИЛИМНИК, канд. юрид. наук, доц.,
зав. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
В. Г. ВИСОЦЬКА, студ.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Для того щоб проєкт будівництва був визнаний успішним, він повинен бути не тільки виконаний вчасно і в хорошому технічному порядку, але також прийнятним для обох сторін контракту. Допустимі кошти відповідно до домовленостей, погоджених на момент підписання контракту, а також справедливими в обставинах, що виникають в ході виконання. Іншими словами, успішний проєкт – це, перш за все, той, який завершений без будь-яких невіршених суперечок.

Одним з ключових факторів успіху проєкту є підрядник, який грає життєво важливу роль в будівельних контрактах на основі умов контракту, опублікованих Міжнародною федерацією інженерів-консультантів (FIDIC). В рамках модельного рішення, пропонованого FIDIC, інженер-консультант повинен зробити широкий спектр заходів, пов'язаних з щоденним правильним адмініструванням контракту, але також повинен допомагати обговорювати суперечки, знешкоджувати суперечки на ранній стадії, а також вирішувати питання коли сторони обмінюються протилежними позиціями і не досягають консенсусу.

Тому інженер-консультант повинен бути як професійним керівником роботи, виконуваної підрядником, технічною освітою і процедурних консультантом інвестора (або «роботодавця»), для використання терміна FIDIC), так і неупередженого і незалежного інженера-консультанта між сторонами договору, здатний об'єктивно оцінювати часто конфліктуючі аргументи сторін. Робота інженера вимагає такту і тонкощі, поєднуючи контрастні ролі. Потенційно інженер може відразу ж стріляти з обох сторін.